

MAHKEME KARARLARI VE MAHKEMELERDE İRAT OLUNAN MÜDAFAALAR ÜZERİNDE FİKRİ HAK

Ord. Prof. Mustafa Reşit Belgesay

I

FİKİR MAHSULÜ ÜZERİNDE HAKLAR VE TAHDİDİ LÜZUMU

1 — İnsanın fikri üzerinde hakkı tabii değildir. Fikir bir Allah vergisi olup insana dış hâdiselerden, diğerlerinin hareket tarzından, açıkladıkları fikirlerden kendi kendine tevarüt eder. İnsanın kendine bir fikir gelmesinde az çok kafa yormasının, düşünmesinin tesiri olsa da, her halde pek azdır, mahsus değildir. Binaenaleyh, bir kimseye fikirlerine başkalarının tecavüzüne mâni olmak salâhiyeti verilmesi rasyonel olamaz. Ancak, insana, kendi kendine gelen bir fikri işleyerek ortaya koyduğu eser — ki bu çalışması mahsulüdür — üzerinde, başkalarının tecavüz ile istifade etmesine mümanaat edebilme salâhiyeti tanınması âdildir. Büyük sosyal gelişmeler, bilgin ve mütefekkirlerin fikirleri kimseye yük olmadan kendi kendilerine işleyerek yaydıkları eserler sayesinde olduğu göz önüne getirilirse fikir mahsulü eserler üzerinde sahiplerine bir hak tanınması âdil olduğunda tereddüt edilemez¹. Fakat onlara tanınacak salâhiyet diğerlerinin bu eserlerden istifade ile sosyete için faydalı işler başarılarına mâni olmamak gerekir. Fikirlerini işleyerek bir eser vücade getirenlere maddî eşyaya tesahüp edenlere tanınmış salâhiyetler değil, kendilerini tatmine yetecek mahdut salâhiyetler verilebilir. Yayılan bir fikir mahsulünü tam mânasile inhisar altına almak kabil olmadığından, sahibine mülkiyet hakkı tanımak zaten kabil olamaz. Eser üzerinde sahibine tanınmış bütün salâhiyetler kanunun tanıdıklarından ibaret kalacaktır.

1) Samim Gönensay'a Armağanda, Fikir mahsulü üzerinde hak makalemiz.

II

RESMÎ KARARLAR

2 — Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 31 inci maddesine göre «Resmen yayımlanan veya ilân olunan kanun, tüzük, yönetmelik, tebliğ, genelge ve kazaî kararların çoğaltılması, yayılması, işlenmesi veya herhangi bir suretle bunlardan faydalanma serbesttir.»

Kanunlar, idarî emirler, mahkeme ve diğer Devlet makamlarınca ittihaz edilen kararlar tabii olarak umumun malı sayılır, bu kararlar gayri şahsîdir. Bir Devlet kararında, buna iştirak edenlerden her birinin hissesini tayin imkânsızdır. Binaenaleyh, umumun malı olan resmî kararlardan herkesin faydalanabilmesi tabiidir.

Fakat, bir kararın ittihazında şahsî fikir yürütmüş ve fikirlerini kendine has bir üslup ve tertip ile ifade etmiş olanla teşhis edilebilen mesaisi üzerinde hak tanımak ta lâzımdır.

Resmî bir kararın hazırlanmasına iştirak edenlerin tebarüz ettirilen şahsî mesailerini üzerinde, hususile avukatların mahkemede hukukî prensipler, sosyal münasebetler, eksperlerin maddî hâdiseler hakkında şahsî olan orijinal izahları üzerinde müellif hakları ve haklarının hududu ne olabileceğini tâyinde fikirler çok değişiktir. O kadar ki, Berne sözleşmesi meseleyi, kat'î bir kaideye bağlamaktan vazgeçerek tanzimini her Devletin dahilî mevzuatına bırakmıştır.

Bir profesöre, bir vâiza, bir konferansçıya sözle, yazı ile beyan ettiği fikirleri üzerinde bir hak tanıdıktan sonra, B. M. M. veya diğer resmî mahfillerde nutuk irat eden hatiplere, mahkemede kanunu veya bir fikri orijinal surette müdafaa eden avukata da bu fikir mahsulü üzerinde hak tanımak adalete uygun görünür. Bununla beraber, resmî kararlara esas olan münakaşalar fikir müdaveleleri, izahlar yayılarak muhtelif bakımlardan ayrıca işlenebilmesinde sosyal zaruretler de meydandadır.

Muhakemelerin dürüstlüğünü temin için zaruri sayılan alenilik esası da bütün iddia ve müdafaaların ve muhakeme safhalarının geniş ölçüde yayılabilmesini tazammun edecektir.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu resmî kararların hazırlık safhasında şahsî çalışmaları alâkalıların bilmesindeki fayda ile çalışanların fikirleri mahsulünden hasren faydalanma menfaatlerini uzaklaştırmak için şu esası koymuştur :

«Madde 32 — Büyük Millet Meclisinde ve diğer resmî meclis ve kongrelerde, mahkemelerde, umumî toplantılarda söylenen söz ve nutuk-

ların, haber ve malûmat verme maksadiyle çoğaltılması, umumî mahallerde okunması veya radyo vasıtasile ve başka suretle yayını serbesttir. Hâdisenin mahiyeti ve vaziyetin icabı gerektirmediği hallerde söz ve nutuk sahiplerinin adı zikredilmeyebilir. Bu söz ve nutukları birinci fıkrada zikredilenden başka bir maksatla çoğaltmak veya diğer bir suretle yaymak eser sahibine aittir.»

Bu madde hükmünce, incelemeleri aleni olan resmî bir mecliste ve hattâ, resmî olmasa bile umumî olan bir toplantıda irat edilen nutuk, söylenen söz, resmen ittihaz edilen kararlardan farklı olarak, ancak, haber ve malûmat vermek maksadı ile aynen, veya kısaltılarak yayınlanabilir, başka maksatla yayma hakkı ancak nutuk sahibine aittir. Binaenaleyh, mahkeme önünde avukatların iddia ve müdafaaları, muhakeme zabıtlarına geçen sözleri, sırf muhakeme safhaları hakkında malûmat verilmesi için serbestçe yayınlanabilir.

Haber ve malûmat vermeden ne anlaşılması gerektiği, ve sınırı ne olduğu meselesidir.

Kaide, B. M. M. de ve diğer resmî mahfillerde bir kanun veya ittihaz olunan resmî kararlar hakkında münakaşalar sırasında zaptedilen fikirlerin yayımı serbest olmasıdır. Bu fikirler ittihaz olunan karara murtabit olduğu için, onun gibi yayını serbest olması lojiktir. Hattâ, yayında hâdisenin mahiyeti ve vaziyetin hususiyeti gerektirmemişse söz ve nutuk sahiplerinin adı da zikredilmeyebilir. Bu nutuklar Devlet adına istimlâk edilerek âmme malları arasına konmuş demektir. Halk mahkemeye intikal eden büyük heyecan uyandırmış vakıların tafsilâtını, iddia ve müdafaaları, şahitlerin, bilirkişinin beyanlarını dinlemeye teşnedir. Büyük dâvalarda her yerde mahkeme salonları dinleyicileri istiap etmez.

Muhakemelere daha geniş alenilik vermek, aleniliği tamamlamak için, muhakeme celselerinde avukat, eksperler v.s. nin beyan ettikleri fikirlerin herkes tarafından yayınlanması serbest bırakılmıştır.

Alenî ve umumî toplantılarda nutuk söyleyenler nispeten ağır bir mesuliyete katlanmışlar, sözleri artık umuma mal olmuştur. Ona göre hesaplı söylemeleri gerekir. Bununla beraber, gaye ve maksat itibariyle, umumî toplantının veya muhakeme celsesinin tafsilâtı, iddia ve müdafaa aktüalitesini kaybederek halka yayılması artık faydasız ise, mahkeme veya meclis huzurunda şahsî fikrini ve görüşünü izah ve müdafaa etmiş olan avukata, veya hatibe, hususî bir toplantıda konferans verenlerden farklı olarak eseri üzerinde hak tanımamak makul olmaz.

Umumî meclis ve kongre ve mahkemede şahsî fikir mahsulü olan nutuk üzerinde himayenin hududunda esas nutkun aktüalitesi ve takip ettiği gayedir

Bir kanun meriyette kaldığı müddetçe tefsirine yardım edebileceği düşüncesiyle B. M. M. inde bir mebusun nutku, bir sözü aynen yayınlanabilir. Bu halde, nutku neşreden B. M. M. celsesinin müzakereleri hakkında ilgililere bilgi vermiş olur. Keza, bir kanunun tefsiri, tahlil ve tenkidi bakımından enteresan bir mahkeme kararına tesir etmiş veya edebilmiş bir iddia, veya müdafaa, eksperin sözü samimî olmak ve muhakemenin bütün esaslı noktaları belirtilmek şartıyla aynen veya kısaltılarak yayınlanabilir. Aksine olarak, haber ve malûmat verme gayesi takip edilmeden bu mahiyette nutuklar yayınlanamaz.

Bir mahkeme önünde müdafaa haber verme maksadile neşir edilmiş olmak için, muhakemenin bütün safhaları sadıkane aksettirilmek gerekir. Yoksa, yayan muhakemenin cereyanı hakkında bilgi vermektan başka bir gaye istihdaf etmiş olur.

La Seine mahkemesi 13 Şubat 1952 kararında², biraz ileri giderek, şu mülâhazaları ileri sürmektedir. Umumî bir mecliste veya mahkemede irat olunan nutuklar üzerinde nutuk sahiplerinin telif hakkı kaîdeten mahfuz olup ancak kısa bir zaman için tahdit edilmiştir. Mahkemede irat olunan nutukların yayımı muhakeme safhasına aleniyet vermeden başka bir maksadı istihdaf ederse âmme menfaati eser sahibinin himayeden mahrumiyetini istilzam edemez, muhakeme safhalarının aktüalite haricinde neşrinde âmme menfaati üstün değildir. Muhakeme safhasını takipte halkın artık ilgisi kalmamış ise avukata irat ettiği nutku üzerinde inhisarî hak tanınmamak için sebep bulunmaz.

Hâdise: Fransada büyük dâvaların kontrandülerini yayımlayan Albert Michel sosyetesini enteresan bulduğu bir dâvanın safhalarını yayınlamağa hazırlanmıştı. O dâvada taraflardan birini temsil eden avukat ise müdafaa-larının neşri hakkını diğer birine vermişti. Neşir hakkını alan tabi Albert Michel sosyetesine bu müdafaa-ların neşri hakkı kendinin olduğunu tebliğ etti. Sosyete, dâva alenen görüldüğü için avukatın müdafaa-asını aynen neşre hakkı olduğunu iddia etti. Mahkeme sosyete-eyi haksız çıkardı.

Muhakeme safhalarının ve onun mütemmim bir cüzü olan zabıtlarının esas karardan müstakil bir kitap şeklinde olsa bile neşri, halka bütün muhakeme safhaları, yahut onun hükme tesiri olmuş, veya olması gerekmiş esaslı parçaları nakil edilmiş ise alâkalılara bilgi verme maksadını güder. Çünkü bu halde yayan muhakeme safhalarını bildirmek gayesile ondan bir cüz olan avukatın sözlerini nakil etmiş olur. Aksine olarak, muhakeme safhaları tamamen nakledilmeden, tek taraflı olarak, bir avukatın veya bir şahidin, bir bilirkişinin sözlerinin yayınlanması, veyahut bir avukat veya hatibin muhtelif muhakeme ve meclislerde müdafaa-aları,

2) S. 1952, chr. 26.

nutukları ayrı bir eserde toplanması haber verme haricinde bir yayın olur.

Kanun halka ilgili olduğu muhakeme safhası veya umumî toplantı hakkında bilgi verme maksadiyle avukat ve hatiplerin nutuklarının yayımlanmasını caiz addettiği için, bir muhakeme ve toplantıya ilgi devam ettikçe nutukların neşri serbest olabilir. Bir karara, bir toplantıya konu olan hâdiseye mahiyeti itibarile ilgi az çok uzun sürer. Meselâ, büyük reklâmlar yapılmış ilâç veya bir ameliyat sebeble tanınmış bir doktor hakkında açılmış tıbbî mesuliyet dâvasında verilmiş bir enteresan kararın safhaları, bilirkişi raporları yıllarca aktüalitesini muhafaza eder. Henüz büsbütün unutulmamış ve büyük sayıda halkı heyecana ve meraka düşürmüş bir dâva safhaları aradan yıllar geçtikten sonra dahi az miktarda olsa bile ilgi çekebilir.

Velhasıl muhakeme kararları kanunların tefsiri, sosyal hayatın seyri üzerinde incelemeler bakımından faydalı bulundukça, bu kararın teferruatı olan avukatın müdafaasının kararla birlikte yayımı serbesttir. Bu yayımda umumun menfaatlerini Devlet makamının kararını ve ona esas olan, olduğu iddia edilmiş bulunan bir müdafaayı halkın bilmesindeki menfaat açıktır.

Aksine olarak, günlük meselelerden çıkan heyecan uyandırmamış dâvalar kararın kesinleşmesini takip eden kısa zamanda herkesce unutulurak aktüalitesini aybeder. Bu dâva safhaları artık verilen karar bakımından değil, dâva esnasında ileri sürülen fikirlerdeki orijinaliteler itibarile ilgi uyandırabilir.

Keza yıllarca evvel politik bir toplantıda söylenen bir nutuk, toplantı ilgisini kaybettikten sonra hatibin muvafakati olmadan neşir edilemez.

Avukatın iddia ve müdafaasının muhakeme safhaları da aynen ve tamamen alınmak şartıyla yayımı serbest olması kaide ise de ifadeleri, kuvvetlerini zayıflatmamak şartile süsleyen doğru olmayan bazı şeyler ilâve, veya süs kabilinde parçalar hafzolunarak ta neşri, beyanlar tenkit edilebilir, kısaltılabilir.

Bern sözleşmesi 2 nci mad. 1 inci fıkrasında, yalnız «siyasî nutukları ve muhakemeler esnasında söylenen nutukları himayeden tamamen yahut kısmen hariç tutmak salâhiyetini Birliğe dahil memleketlerin mevzuatına» bırakmış olduğundan izah ettiğim hüküm yabancı memleket kararlarının Türkiyede serbestçe çoğaltılabilmesini iktiza eder.

3 — Umumî olmayan, yani herkesin kayıtsız ve şartsız giremeyeceği bir konferansta söylenen sözler bu konferans veya toplantıdan haber verme için dahi neşir olunmaz. Yabancı memlekette söylenmiş bu kabil nutuk sahipleri Türkiyede de himaye görür.

Bern Sözleşmesinin mükerrer 2 nci maddesinin 2 nci fıkrası ile politik mahiyette olmıyan «konferansların, hitabelerin, vaizlerin ve aynı mahiyetteki diğer eserlerinin — ki politik mahiyeti olmıyan toplantılarda irat olunan bütün nutuklara şâmindir — hangi şartlar altında basın tarafından çoğaltılabileceklerini tesbit etmek salâhiyeti birliğe dahil memleketlerin mevzuatına bırakılmıştır».

Kanun metninde mutlak olarak umumî toplantıdan bahsettiğine göre, resmî olmayan umumî bir toplantıda söylenen bir nutuk ta bu toplantı hakkında haber verme gayesini takip ediyorsa caizdir.

Müzakereleri alenî, olan resmî mahiyette bir toplantı gibi, herkesin kayıtsız ve şartsız katılabileceği bir toplantı da umumî sayılmalıdır. Fakat, yalnız bir cemiyet âzalarının veya hususî davetlilerin veya hattâ muayyen bir ücretle herkesin kabul edildiği bir toplantı umumî sayılmalıdır. Mevzuu itibariyle yalnız mahdut bir zümreye hitap eden konferans, vaaz da himaye altındadır. Bunlar aynen yayımlanamaz. Meselâ bir katolik kilisesine herkes kabul edilse bile papazın vaazı ancak onun müsaadesile neşrolunabilir. Her halde bir papaz kilisede İslâm dini için münasip olmıyan bir lisanla verdiği vaazı, vaazda bulunmıyanlara duyurulmasını arzu etmez. Mahiyeten âlimlerin bulunacağı mahdut ve konferansçıya sempatik kimselerin bulunduğu bir yerde söylenen sözler her şeyi fenaya yorabilecek antipatik hislerle dolu büyük kitle halkın takip edebileceği bir şekilde yayılması hatibin mânevi haklarına tecavüz olur. Bu konferans ve nutukların, sahiplerinin mânevi hakları gözetilerek kontrandüsü yapılabilir. Fakat, bu nutukların radyo ile plâğa alınarak yayılması müellifin muvafakatile mümkün olur.

4 — Arkadaşımız Prof. Arslanlı'ya göre, umumun serbest faydalanması «Mevzuat ve içtihatların asılları hakkındadır, bunlar işlenmiş, meselâ yabancı bir dile çevrilmiş veya şerhedilmişse sair eserlerde olduğu gibi işleyenin tercüme ve şerhedilen kısımlar üzerinde telif hakkı mahfuzdur»³. Gerçekten, kanun işlenmeleri ayrıca orijinal bir eser olarak himaye etmektedir. Binaenaleyh, avukat ve hatiplerin nutuklarının neşri serbest olması bu eser işlenerek vücade getirilen yeni bir eserin de serbest olmasını tazammun etmez. Kanun yalnız muhakeme safhalarından bir cüz olması itibarile, avukatın müdafaasının yayımını serbest bıraktığından, bu safhadan cüz olmayan bir işlenmiş eserin serbest olması rasyonel olamaz.

Fakat, herkes yayımı serbest olan müdafaatı başka dile tercüme ederek veya şerhederek işleyebilir, meselâ, bir Fransız mahkeme kararını

3) Fikri Hukuk Dersleri, İstanbul 1954, sah. 127.

türkçe ifade edebilir. Kanun nutukların her suretle yayımını serbest addettiğine göre bir nutku işleyerek yayanlar evveliyetle yasak bir iş yapmış olmaz. İşlenme esasen asıl eser sahibinin hakkı mahfuz olarak himaye altındadır. Asıl eser sahibinin mahfuz bir hakkı yoksa işlenme bir mâni ile karşılaşmaz. Ancak umumî toplantıda irat olunan nutuk, toplantıdan haber ve malûmat verme gayesi ile olmaksızın işlenmişse nutuk sahibinin hakkı ile karşılaşabilir. Arslanlı bilâkis, «kaideten telif haklarına vazedilen tahditler istisnaî vasıf taşıdığından bunları tevsie cevaz» olmadığı mucip sebeble ve «Kanunda hususî bir hüküm bulunmadığından işleme hakkı eser sahibine ait olmasını lâzım»⁴ addetmiş, yalnız «bazı işleme nevilerinde, bilhassa tercümelerde» istisna kabulüne taraftar olmuştur.

••

5 — Bir umumî toplantıda irat olunan nutuk plâğa alınarak radyo ve gramafonla yayılmasına kanunî bir mâni yoktur. Fakat, muhakeme celsesinde ancak Adalet Bakanının hususî müsaadesi ile fotoğraf alınması, celsedeki nutuklarını oparlörle harice aksettirilmesi mümkün olabilir. Çünkü, mahkemelerin faaliyette bulunabilecekleri yerleri Bakan tâyin eder. Bu salâhiyet, halkın muhakeme safhalarını takip edebilecekleri yerlerin de tâyinini iktiza eder.

Fransada Meclis Adalet Encümeninin kabul ettiği bir kanun tasarisına göre, Adalet Bakanı izin vermedikçe muhakeme celsesinde fotoğraf alınması, radyo ve televizyonla yayım yapılması yasaktır⁵.

Muhakeme esnasında alınacak fotoğrafların gazetelerde neşri halkın kötü hislerini tahrik edebilir. Celselerin aleniliği halkın muhakemenin yürüyüşüne şahit olabilmesi ile temin edilir. Alenilik halkın eğlenme zevkini tatmin gayesini istihdaf etmez. Gençlerin cinayeti işliyenlerle, kurbanlarının fotoğrafları ile cazip hale getirilen cinaî muhakeme safhalarını takip etmelerine meydan verilmesi tehlikelidir. Adalet Bakanı yalnız tarihî önemi olan muhakeme safhalarının fotoğraflarla teşhirine müsaade etmelidir. Fotoğraf çekilmesi için kullanılan kamaştırıcı ışıkların verdiği rahatsızlık, sanıkların objektiften kaçınmak, veya onu temin için poz almaları iddia ve müdafaanın selâmetle yapılmasına mâni olabilir. Fakat, mahkemede aynen zaptolunan ifadeler gazetelerde yayımlanabileceğine göre, mahkeme salonu haricinde radyoda okunarak, plâğa alınarak neşir edilebilmesi bize tabiî görünür.

••

4) Adı geçen eser, sah. 128.

5) S. 1954, Législation chr. 15.

6 — Avukatın mahkemeye verdiği lâyiha aynen neşir olunabilir mi?

Prof. Arslanlıya göre «taraplardan birinin vekilî müdafaasını yazılı olarak vermişse, bu lâyihanın neşrine cevaz yoktur, meğer ki lâyiha münderecatı sözle de tekrar edilmiş bulunsun»⁶.

Gerçi, kanunun metninde yalnız mahkeme önünde irat olunan nutukların serbest neşri caiz addedilmiştir, fakat, avukatın müdafaası aleni celseden bir cüz olup, mahkeme kararına tesiri itibarile neşri serbest bırakıldığına göre, aynı mucip sebep lâyihanın da neşrinin cevazını istilzam eder. Mahkeme reddetmediği bir lâyihayı alenen okumuş farz edilir. Bir mahkeme, gizlilik kararı hariç, aleni celsede münakaşa mevzuu olmamış bir yazıyı hükmüne esas tutamaz. Şu halde, dosyada bir lâyiha mevcutsa bu lâyihayı avukatın okuduğu, anlattığı farzedilmesi zarureti vardır. Binaenaleyh, neşrin cevazı bakımından, zapta geçmiş veya geçmişmiş ağızdan bir müdafa ile lâyiha ile beyan edilen müdafa ayırt edilemez.

Biz, bütün muhakeme safhalarının aleni olduğu prensibine dayanarak, sözle tekrar edilmemiş olsa bile avukat tarafından mahkemeye verilmiş lâyihalar yazılı nutuk addedilerek serbest neşredileceği kanaatindeyiz. Zaten, dosyaya konmuş bir lâyihanın okunan parçaları zapta geçirilmediğine göre (HUK. m. 150), ihtilâf halinde hangi parça mürafaa sırasında okunduğunun tesbiti çok kere indî kalacaktır.

..

7 — Bir mahkeme kararının ne maksatla olursa olsun, yayınlanması Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu bakımından serbesttir. Fakat, objektif bakımdan ahlâkan makbul ve üstün bir menfaat yok iken taraflardan birine zarar vermek kastı ile bir mahkeme kararının basın veya başka bir vasıta ile veya hale göre lüzumsuz bir genişlikte alenileştirilmesi hakkın suiistimali olup caz olmaz⁷. Gerçekten, bir kimse haklarını diğerinin zararına kullanabilmesi için bu kullanma hakkın gayesinde olmak gerekir. Muhakeme safhalarını neşir hakkı da gayesi dışında yoktur. Neşir hakkının gayesi bir tarafın şeref ve haysiyetine, vekarına tecavüzle onu halk nazarında küçük düşürebilmek değil, halka bilmesi menfaati iktizasından olan, veya merak sardığı hâdiseleri, mahkeme kararlarını öğretmektir. Meselâ, tıbbî bir hata ile bir hastanın ölümüne sebebiyet

6) Adı geçen eser, sah. 130.

7) Savetier., *Traité de responsabilité*, 95. Fransız Temyiz, 23 Ekim 1914, D. 1919, I 47.

veren doktor aleyhine verilmiş mahkeme kararı büyük punto yazılarla, günlük bir gazetede yayınlanarak itibarına nakıse verilemez. Çünkü, halkın tanınmış bir doktorun tesadüfen elinden çıkmış kazaları öğrenmesinde meşru bir menfaati yoktur. İlgili muhitin ancak Adliyeye intikal etmiş bir hâdisede mahkemenin kanaati ne olabileceğini, yahut vakıada belli bir hareket tarzı doğru olup olmadığını anlamada meşru menfaati vardır. Binaenaleyh, bir tıbbî mesuliyeti kabul eden karardan, öneminin derecesine göre tıbbî bir mecmuada, veya günlük bir gazetenin ilmî yayınlara tahsis edilen sütunlarında bahis olunabilir. Çok kişilerin kullandığı bir spesiyalitenin sıhhî büyük mahzurlarını tebarüz ettiren bir mahkeme kararı ise daha büyük puntolarla, hattâ afişlerle neşir olunabilir. Çünkü, bu neşir halkı ikaz ettiği için gayeye uygundur. Bir doktor hakkında verilen tıbbî mesuliyet kararı zaruret yoksa tarafların adları açıklanmadan neşredilmelidir. Her halde, malûmat vermeden ziyade, halka doktoru teşhir veyahut gazeteye reklâm mahiyeti besbelli olan neşriyat haksızdır. Fakat, bu haksızlık Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu bakımından değil, Medenî Kanun, Borçlar ve Basın Kanunları bakımındandır.

*
**

8 — Kimse üstün bir menfaat peşinde olduğu hissini vermedikçe muhakeme zabıtlarını ve kararları inceleyemez. Meselâ bir kimse bir diğerinin gördüğü cezayı, hakkında şahitlerin söylediklerini anlamak için ilgili olduğu muhakeme zabıtlarını okumasına, ondan suret almasına müsaade edilemez. Aksine olarak, bir muhakeme safhasını incelemeye, içindeki bazı vesaikin suretini almada meşru menfaati olanlar ilgili sıfatile dosyayı inceleyebilirler. Muhakemelerin aleniliği onların bu incelemeleri yapabilmelerini iktiza eder. Fakat, tatbikatta yalnız dâvacılar veya vekilleri, dâvayı takip eden avukatın stajyeri dosyayı inceliyebilir. Dosyalarda bu derece gizlilik kabul edilemez.

M. Reşit Belgesay